

GLAS

2 | 2009

| ARKITEKTUR

| DESIGN

| MILJÖ

| TEKNIK

ÖPPET HUS

tema | DESIGN

Världens vackra villor

Gravvårdar i glas

Hus med växthusprotes

P-huset som alla gillar

MAUD SPENCER

”

SÅ FORT DET VAR
NÅGOT ARRANGEMANG
I BYGDEN – IDROTT,
JULFESTER OCH
LIKNADE, VAR JAG
DÄR MED MITT BORD
OCH HADE KIOSK.

Flerfaldigt prisad för sitt ledarskap

När Maud Spencer föddes i Luleå november 1964 uppmärksammades detta på första sidan i Norrländska Socialdemokraten, NSD. Rubriken löd: *Familj med baby bor i uthus.* "Det låter kanske hemskare än det var. Mamma var 17 år och pappa 21. Det var stor bostadsbrist och egentligen inte så märkvärdigt då. Jag själv minns ju inget av detta och ganska snart därpå fick vi en riktig lägenhet", berättar Maud som idag hunnit bli 46 år och chef för familjeföretaget Svalson i Öjebyn utanför Piteå. Ett företag som rönt stora framgångar både i Sverige och utomlands med sina eldrivna skjutluckor.

När Maud skulle börja skolan hade lillebror Linus fötts och familjen bosatt sig i Fjällsta utanför Östersund. Pappa Bill jobbade för FFV med att konstruera fångstnät åt flygplan så att de inte skulle rulla av landningsbanan. Mamma Maj jobbade åt Statistiska centralbyrån, SCB, med telefonintervjuer. Maud själv jobbade också, inte bara med läxor, utan var tidigt igång med att hitta på affärsidéer.

– Jag startade framför allt kiosker i parti och minut. Där sålde jag popcorn, saft, teckningar och allt möjligt. Så fort det var något arrangemang i bygden – idrott, julfester och liknande var jag där med mitt bord och hade kiosk. Det var rätt lönsamt, jag hade ju inga stora omkostnader om man inte räknar med arbetstiden.

FÖRST MODESVÄNGEN

Maud tillhör inte den överdrivet sentimentala sorten, men det sprider sig ändå ett minnets leende över hennes ansikte när hon minns barndomen.

– Ja, och alla som kände mig då förstod nog åt vilket håll det barkade, konstaterar hon och tänker affärer och företagsledning.

I skolan gick det sådär, det var egentligen bara matematiken som hon klarade med bravur. Gymnasiet blev också mest en transportsträcka mot det verkliga livet. Och direkt efter examen för hon till Grekland. Sökte och fick jobb på hotell i Aten. Träffade där sin blivande make, en skotte, därav namnet Spencer. Efter några perioder som olivplockerska och hotell-allt-i-allo

”

DÅ GICK SWEDEAIR I KONKURS, JAG OCH MIN MAN SKILDES OCH RÄNTAN GICK UPP TILL 500 PROCENT. DET VAR EN TUFF OCH ELÄNDIG TID I MITT LIV.

i Israel flyttade hon först till England och sedan till Sverige och Luleå.

– Men här fick jag inga bra jobb, bara disk, städ och sådant så då bestämde jag mig för att öppna en ”kiosk” igen. Fast nu blev det en modeaffär i Luleå – London shop. Jag köpte kläder i England och importerade hit. Det gick bra genast och jag fick anställa tre expediter, berättar hon.

SEDAN UPP I LUFTEN

I samma veva hade hon sökt jobb som flygvärdinna. Hon fick jobbet på Swedear och så kom hon att både vara flygvärdinna, driva modeaffär och dessutom passade hon på att ta med delar av kollektionen och sälja till andra affärer på de destinationsorter flygbolaget flög till.

– Det låter kanske jättigt och så, men det passade, mig perfekt! Jag trivdes jättebra. Jag gillar ju att resa och att träffa folk och så lärde jag mig mycket om service den här tiden. Man kan nog säga att jag formades ganska rejält av det här.

Maud såg och märkte att hon gillade också det genomorganiserade systemet med personalhandbok och skriftliga rutiner, något som hon också har tagit med sig detta till Svalson.

– Vi ska ha en tydlig organisation och vi ska ge perfekt service, både gentemot kunderna och gentemot varann på arbetsplatsen, understryker hon.

OCH SÅ BARN

När Maud insåg att det var dags att skaffa barn, kunde hon förstås inte ha alla tre jobben. Så hon sålde affären och stod kvar som anställd när förste sonen John föddes 1992. Namnet betyder ”Gåva från gud” och för Maud som inte hade haft lätt att bli gravid var han precis detta. Maud stannade för en gångs skull upp i tillvaron och blev hemmavid.

– Då gick Swedear i konkurs, jag och min man skildes och räntan gick upp till 500 procent. Det var alltså en tuff och eländig tid i mitt liv. Men jag spottade i nävarna och fick så småningom jobb på TBV som lärare i projektmetodik, personlig utveckling och engelska.

Där på TBV träffade hon sin nuvarande man, Krister Hammarberg. Han var också lärare. Och

Som enda kvinna sitter Maud med i Svenskt Näringslivs Skattekommission, ett uppdrag som inspirerar henne att tänka i nya banor även för Svalsons utveckling.

fakta Maud

Namn: Maud Spencer. **Ålder:** 46 år. **Familj:** Krister, sambo. Sönerna John 17 år och Erik 11 år samt katterna Cronos och Flux. **Aktuell:** VD för Svalson, Årets Ledare i Norrbotten 2006, Årets Piteåkvinna 2007, Årets Norrlandsbjörn 2007, ledamot i Skattekommissionen inom Svenskt Näringsliv. Äger och leder Svalson tillsammans med brodern Linus, samt kusinerna Göran och Lennart Karlsson. **Intressen:** "Jag har ganska lite privatliv. Det får bli resande till nya platser och nya kulturer. Jag längtar till exempel till Sydafrika, med sol, värme och vilda djur. Jag drömmer också om ett eget hus på Kreta i närheten Chania. En dröm som säkert går att uppfylla. Sedan gillar jag kläder och mode av modeskapare som Stella McCartney, Odd Molly, Marnia, Max Mara m fl eller skor från Curt Geiger. Jag har rätt många skor, tresiffrigt antal naturligtvis – alltifrån skoterstövlar till guldumps. Jag har egentligen väldigt mycket kläder, för jag har inte gått upp så mycket i vikt de senaste 25 åren. Jag tränar förvisso inte, men är liksom igång hela tiden och rör mig naturligt mycket." **Lyssnar på:** "Meatloaf och opera faktiskt." **Läser:** "Mycket! Mest deckare. Just nu Åsa Larssons senaste, *Tills din vrede tystnar*. Fast även "riktiga" böcker såsom *Berättelsen om Pi* av Yann Martel, en fantastisk berättelse om livet och ett annat sätt att se på religion." **Ser på:** "TV: *Coupling*, *My name is Earl*, och sedan tycker jag om brittiska deckare – *Morden i Midsomer*, *Kommissarie Lindsley* m fl. Lars von Triers filmer *Dogville* och *Dancer in the Dark* satte avtryck i mig." **Blir glad av:** "Att träffa människor! Jag jobbar ju mycket och blir väldigt glad när saker och ting fungerar som det ska på företaget. När det faller på plats och blir rätt." **Förbaskad på:** "När folk går in för att sabotera och inte vill gå framåt. En typ av människor som ju finns överallt, men de flesta vill nog ändå framåt. Visst blir jag arg, men inte otrevlig och börjar skrika, utan mer korrekt, talar vänligt men har en käpp bakom ryggen." **Talanger:** "Väldigt bra på att organisera och bra på att engagera andra att göra som jag vill. Jag är själv drivande, engagerad och lyhörd. Det har alltid varit så. Jag har alltid hitta på olika projekt: Öppnat kiosk, klädaffär och nu har jag en verkstad..." **Förebild:** "Pappa Bill som är styrelseordförande i Svalson idag. Han har byggt det här företaget med stor uppfinningsrikedom och har flera härliga talanger som att göra roliga skyltar, skriva sånger och sätt att uttrycka sig. Han har fina värderingar som jag har tagit över. Han är stolt över mig och tycker att jag passar bättre för chefsjobbet än han, som var mer Idéspruta." **Motto:** "Man blir lycklig av att göra ett bra arbete!"

CHRISTIAN DIOR ÄR I ALLA FALL MIN FAVORITKUND.
JAG HADE SOM SÄLJARE HAND OM DEM, KÖRDE ORDRAR
NER TILL PARIS OCH TRÄFFADE DIORS ARKITEKT.

Maud blev med barn omgående. Erik föddes så 1998.

– Men då var det dags igen. TBV gick i konkurs. Både jag och Krister blev arbetslösa. Men det löste sig. Krister satsade på politiken och sitter i dag i riksdagen för moderaterna. Själv studerade jag företagsekonomi, men jag hade inga planer på att jobba i Svalson, trots att både brorsan Linus och båda mina kusiner Göran och Lennart arbetade där. Jag hade en gång för länge sedan frågat pappa om jag fick jobba i firman, men han sa nej. Han tyckte inte att jag passade.

Så när Bill 1999 ställer frågan till Maud om hon vill börja på Svalson kom det som en blix från klar himmel. Hon hade inga tankar på något sådant, men tänkte snabbt om och svarade. ”Jag kommer om två år, när jag har studerat klart.”

– Men så blev det inte. Jag fick börja som säljare genast. Pappa propsade. Han ville gå i pension. Han var chef, men egentligen tekniker och när jag kom in i företaget och började avlasta honom i företagsfrågor så piggade han på sig och sedan ville han inte gå i pension. Så vi fick i princip kasta ut honom sex år senare, till och med efter att han fyllt 65 år.

FÖRSTA KVINNLIGA CHEFEN

Att vara kvinna i ett verkstadsföretag, helt dominerat av män är förstås en utmaning. Precis en sådan som Maud Spencer gillar. Hon klev snabbt in i chefsrollen och gjorde en del förändringar.

– Pappa kände ju till varenda skruv i varje lucka vi tillverkat och varenda annan detalj i företaget också för den delen, men vi kom ju genom vår expansion till ett läge där vi slutade växa för att han inte kunde ta in mer i sitt huvud. Det var då extra bra att vara kvinnlig chef. Hade jag varit en man och inte kunnat svetsa till

exempel, som jag inte kan, hade förtroendet varit i gungning, tror Maud, som på diverse personalfester innan den formella utnämningen ändå fått bra respons för sitt eventuella ledarskap.

Medan karlarna, inklusive Bill, står för det tekniska kunnandet kan Maud som ekonom och projektmetodiskt inriktad koncentrera sig på organisation och ledarskap. Och efter medarbetarnas initiala skepsis innan de riktigt lärt känna sin nya kvinnliga chef försvann denna när Maud fick chans att visa sitt engagemang för företaget och personalen.

– Jag är faktiskt fortfarande förvånad att folk gör som jag säger, skrattar hon, och tänker till exempel på när hon gick runt på verkstaden och sa till karlarna att ta ner porr bilderna som satt upp tejpade här och var i verkstaden. Hon satte upp ett datum när alla skulle vara nere. Om någon var tveksam om vad som var en porrbild sa Maud att om det är vederbörandes fru eller mamma är det okey, annars ska bilderna ner. Så blev det.

INGEN SKA BEHÖVA GISSA

Maud började som de flesta nya chefer med att göra om organisationen. Sökte och hittade rätt form så att alla enheter vet vad de ska göra och hur de är beroende varandra utan att peta i detaljer, istället med fokus på flöde och riktning. Samt att hålla ihop avdelningar med regelbundna möten för ömsesidig information. För Maud innebär rollen som chef att hon är helt tydlig i vad hon vill, ingen ska behöva gissa.

Ibland uppstår konflikter, som på alla arbetsplatser och då kan hon ligga sömlös.

– Men jag brukar tänka att konflikter uppstår ju när folk bryr sig, vilket är en bra utgångspunkt för att man ska kunna ta sig igenom och framåt ur det som gnisslat. Och sedan tycker ju alla inte

"Mode-Maud" har ett långvarigt intresse och yrkesbakgrund i modebranschen, då hon drev London Shop i Luleå med importkläder från England.

LÅGKONJUNKTUREN HAR VI BETSTÄMT OSS FÖR ATT EJ VARA
MED !! VI HAR HITTILLS VUXIT FRÅN 22 TILL 38 ANSTÄLLA OCH
NÄSTAN FÖRDUBBLAT BÅDE PERSONAL OCH OMSÄTTNING.

alltid lika. Jag tycker också att det är jobbigt att vara arg på folk. Det är bättre att någon är arg på mig.

NYA STANDARDPRODUKTER

Mauds omsorgsfullt utmejslade nya organisationsplan för Svalson har bland annat gett henne pris som Årets Ledare i Norrbotten 2006. Och företaget växer med sina skjutluckor stadigt cirka sju procent om året och har så gjort i princip sedan starten 1981. Men nu har företaget kommit in i en ny fas där produkter som Cafe å lä och Silêncio växer betydligt fortare.

– Det här är produkter som ska hanteras på ett sätt som vi i Svalson inte gjort tidigare – snabba och lite mer standardiserad tillverkning. Därför valt att flytta den här produktionen till en annan byggnad här intill. Den ska inte gå genom samma linje som den traditionella, utan separat. Vi har kvar ett 20-tal produkter som är anpassningsbara och som går genom den ursprungliga verkstaden. Det kan vara luckor med krav på absolut luft- och dammtäthet till Astra Zenecas laboratorier, jättelika vertikalgående skjutluckor till restaurangfönster, brandklassade och skottsäkra luckor, designade produkter till Dior och vanliga skjutluckor till korgubben – och allt går genom samma linje.

IDÉKLÄCKARSMEDJAN

Lokaliseringen i Öjebyn kommer sig inte av att det är här Svalsons kunder finns. De finns närmast i landets storstadsområden och utomlands. Så företaget har ett brett nät av återförsäljare både nationellt och globalt, främst i Europa men även i länder som tex Japan och Australien. På hemmaplan har Maud och hennes kompanjoner stora förväntningar på en vidareutveckling av Café au lä-konceptet. Det nya heter City lä och

är tänkt att monteras på altaner och i förlängningen även på balkonger. Här tror och hoppas Maud att ROT-avdraget kan bli en stimulansfaktor.

– Vi är inne en period med intensiv produktutveckling och även att hitta nya användningsområden för våra befintliga produkter. Här har våra internationella marknadskonferenser varit en veritabel idékläckarsmedja. Vi har bjudit in våra bästa återförsäljare i Europa och ”work shopat” om hur vi ska kunna hitta nya sätt att använda våra skjutluckor. På så sätt har vi hittat nya användningsområden kontinuerligt.

ARV ATT FÖRVALTA

Maud är medveten om att hon har fått ett arv att förvalta. Och därmed en press och förväntan att vårda företaget Svalson så att inget förstörs.

– Det är klart att det är ett stort ansvar, men jag är väldigt ansvarstagande så jag ser att vi är inne på en bra väg mot en hållbar utveckling, inte minst genom att bryta ut viss tillverkning samtidigt som vi fortsätter som vi gjort så framgångsrikt hittills. På så sätt kan jag vara förvaltare och entreprenör på samma gång.

Maud misstänker att om hon får ha hälsan så kommer nästa generation Svalsonledare att få sparka ut henne, precis som hon fick göra med sin pappa.

– Min yngsta son, Erik, har redan börjat planera hur han ska göra när han tar över. Han ska penga i kassakåpet och inte Pepsi max som jag har, hävdar han. Sedan tycker han att jag ska ta hand om storebror Johns barn. För han ska bli forskare påstår han nu, men vi får väl se...

Själv far jag nog till Kreta lite oftare.

Text: Mikael Ödesjö

Foto: Johan Aredal

Maud om...

VD-rollen: "Jag har alltid velat bli chef! Såg till att bli det också, men trodde att det skulle bli inom modeindustrin. Det blev det här istället, vilket faktiskt är mycket roligare, här får jag bestämma mycket mer än om jag skulle varit i modebranschen. Och det är inte bara för att bestämma utan för att jag vill att vi ska få fram fina och bra produkter som gör oss stolta och kunderna nöjda."

Personalpolitik: "Varje måndag är det frukt till alla. Tre personalfester om året; En för bara personalen, alla kommer, vilket är ett bra trivselkvitto. En julfest för familjerna med fruar och barn där alla får julklappar. Samt en personalfest för anställda med respektive. Vi jobbar mycket övertid, vilket ju påverkar familjen, så då vill man ju kunna bjuda tillbaka lite extra. Vi fikar och lunchar också ihop. Man kan också säga att vi är ett utpräglat familjeföretag där ägarna består av två syskonpar och där det också finns ett tiotal brödrapar bland de anställda."

Marknadsläget: "Lågkonjunkturen har vi betstämt oss för att ej vara med i! Vi har hittills vuxit från 22 till 38 anställa och nästan fördubblat både personal och omsättning. Nu stagnerar vi en aning och kalkylerar bara med lite marginellt ökad omsättning i år. Samtidigt marknadsutvecklar vi oss både med nya segment och nya geografiska marknader, mest intressant bland de senare är Holland och Belgien tack vare väldigt skickliga återförsäljare."

Exportglädje: "Även om det går bra i Holland och Belgien är det roligast att sälja till Japan och Australien eftersom de länderna är så olika Sverige. I Sidney, Australien, har vi bland annat ett fantastiskt projekt med ett helt hyreshus med Svalsonluckor som

öppningsbara fönster med brandklass. I Japan säljs det grillad ål genom våra luckor och i flera tempel säljs det muletter genom luckorna."

Christian Dior: "Det är i alla fall min favoritkund. Jag hade som säljare hand om dem, körde ordrar ner till Paris och träffade Diors arkitekt. Resultatet blev att vi fått leverera specialsjudluckor till Diors juvelbutiker i London, Paris, London, Cannes, München, Prag m fl."

Drömobjekt: "Det är nog vip-loger till idrotts och evenemangsarenor. Vi har levererat till Parken i Köpenhamn och eventuellt får vi leverera till Old Trafford i Manchester."

Äktenskapet: "Min man, Krister Hammarberg, sitter i riksdagen för moderaterna. Han åker till Stockholm måndag kväll och kommer hem fredag kväll. Sedan är han ju hemma över storhelger och sommaren, men då ska han ju sköta kontakten med verkligheten och det gör han. Norrbotten är ju stort, så varje helg finns det nå aktivitet när han ska träffa föreningar, näringsliv och privatpersoner. Så vi ser ju inte varann sådär jättemycket, men då har vi å andra sidan mycket att prata om, från politik, konjunktur, lagar och skatter till Svalson, barnuppföstran och inredning m m, m m. Jag inspirerar honom och har tex genom uppdraget i Skattekommissionen påpekat det orimliga i att det är billigare att anställa en 18-åring än en 16-åring, ett systemfel. Så Krister fick tar upp det med Borg och Reinfeldt. De visste heller inte om det. Det visar att det är viktigt för våra folkvalda att få veta hur verkligheten ser ut hur och hur regler slår."

Framtiden: "Vi ska fortsätta utveckla skjutluckorna och växa sakta genom

att ta fram nya produkter, och produktförbättra för nya klassningar och samtidigt driva "lä"-produkterna som vi tror kommer att expandera snabbare. Och kanske i o m öppna försäljning och tillverkningsfabrik i något annat land, kanske USA. Idag täcker våra försäkringar hela världen utom USA och Kanada. Ska vi in på de marknaderna ska vi ta ett stort teg. Det ligger i så fall flera år framåt. Inga andra planer på att lägga ut produktion från Sverige, det lönar sig inte, vi är så effektiva som vi är nu, så vi känner ingen rädsla för konkurrens från tex baltstaterna."

Konkurrens: "Det kommer upp nån då och då som gör lite luckor och sedan försvinner. Men vi är aldrig helt ensamma. Det stör dock inte, utan bidrar till att vi är prismedvetna."

Nya Cafe au lä: "Version två är redan efter lanseringen för två år sedan på gång. Nu är det lättare att rengöra, mycket snyggare och 20 procent billigare. Sedan kommer det säkert en version tre för att göra produkten ännu billigare, det är ett sätt att möta konkurrens, så att tex inte kineserna kommer in."

Skattekommissionen: "Urban Bäckström ringde och frågade om jag ville vara med och jag tycker att det är både hedrande och givande. Jag lär mig mycket och de andra lär sig av mig. Nu har jag varit med på tv, i paneldiskussioner och så har vi tio träffar internt per år. Det här inspirerar mig och personer i kommissionen som Rune Andersson och Carl Bennet, som är storindustrialister har väckt en del tankar hos mig. Jag skulle nog inte ha tänkt på en USA-etablering om jag inte fått träffa dem."